

Práva a povinnosti pri ochrane drevín upravuje najmä **§ 47 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.** Predmetné ustanovenie vytvára právne predpoklady na zabezpečenie ochrany drevín (stromov a krov rastúcich jednotlivo alebo v skupinách mimo lesného pôdneho fondu). Dreviny majú v sídlach a nelesnej krajine mimoriadny význam z hľadiska ochrany a tvorby životného prostredia, estetického rázu krajiny a dosiahnutia územného systému ekologickej stability.

Pod „drevinou“ sa rozumie strom alebo ker vrátane jeho koreňovej sústavy rastúce jednotlivo alebo v skupinách mimo lesného pôdneho fondu. Ochrana drevín podľa ustanovenia § 47 sa teda nevzťahuje na stromy a kry, ktoré sú súčasťou lesného pôdneho fondu s výnimkou drevín, ktoré boli vyhlásené za chránené stromy.

Ustanovenie § **47 ods. 1 zakazuje poškodzovať a ničiť dreviny**. Poškodenie drevín je každé konanie alebo opomenutie konania, ktoré môže bezprostredne alebo následne podstatne a trvalo znížiť ekologické a estetické funkcie drevín alebo zapríčiniť ich odumretie. Z definície pojmu „drevina“ vyplýva, že ide o strom alebo ker vrátane jeho koreňovej sústavy a preto k naplneniu skutkovej podstaty protiprávneho konania poškodenia drevín môže dôjsť aj konaním, ktorým sa naruší len koreňová sústava stromu s následkom jeho odumretia alebo zníženia ekologickej, prípadne estetickej funkcie dreviny. Ten kto poškodí drevinu sa môže dopustiť priestupku s pokutou do 6.638,78 €, alebo správneho deliktu s pokutou do 23.235,74 €. Nie každé poškodenie dreviny však možno charakterizovať ako protiprávne konanie. Za protiprávne konanie na úseku ochrany prírody a krajiny nemožno považovať poškodenie resp. výrub dreviny, ktoré bolo realizované na základe predchádzajúceho súhlasu orgánu ochrany prírody.

Ustanovenie **§ 47 ods. 2 ukladá vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) pozemku povinnosť starostlivosti o dreviny** priamo zo zákona, ale aj orgánu ochrany prírody umožňuje, v prípade poškodenia alebo výskyte nákazy dreviny uložiť vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) pozemku, na ktorom poškodená drevina rastie, vykonať nevyhnutné opatrenia na nápravu. Povinnosť starať sa o dreviny je uložená v prvom rade vlastníkovi (správcovi,

nájomcovi) pozemku, na ktorom sa dreviny nachádzajú.

Pod starostlivosťou o dreviny sa rozumie najmä ich ošetrovanie a udržiavanie. Podrobnosti o ochrane, ošetrovaní a udržiavaní drevín upravuje § 17 vyhlášky MŽP č.24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

Pri poškodení alebo výskyte nákazy dreviny môže **orgán ochrany prírody uložiť vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) pozemku vykonať nevyhnutné opatrenia na jej ozdravenie** , alebo **rozhodnúť o jej vyrúbaní** . Orgánom ochrany prírody na uloženie nevyhnutných opatrení na ozdravenie drevín ako aj na rozhodnutie o vyrúbaní drevín je obec, pokiaľ si túto pôsobnosť nevyhradil obvodný úrad životného prostredia. Obvodný úrad životného prostredia si môže vyhradiť pôsobnosť obce, ak sú na to závažné dôvody, najmä ak sa má táto činnosť vykonávať na pozemkoch vo vlastníctve obce a v územiach s druhým /chránené krajinné oblasti/ alebo tretím stupňom ochrany /národné parky/. ObÚŽP si môže vyhradiť pôsobnosť obce aj bez ohľadu na stupeň ochrany územia, za podmienky odôvodnenia závažnosti dôvodov pre vyhradenie pôsobnosti, ktorými môžu byť napr. pretrvávajúce nedostatky v rozhodovacej činnosti obcí na úseku ochrany prírody a krajiny.

Ustanovenie § 47 ods. 3 určuje podmienky za akých môže orgán ochrany prírody vydať súhlas na výrub drevín. Orgánom ochrany prírody príslušným **na vydanie súhlasu na výrub dreviny je obec** /ak si túto pôsobnosť nevyhradil ObÚŽP/. Náležitosti žiadosti o výrub drevín bližšie ustanovuje § 17 ods. 7 vyhlášky MŽP č.24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. Na konanie o vydanie súhlasu sa vzťahuje zákon. č. 71 /1967 Zb. o správnom konaní, tzn. že uskutočniť výrub je možné až po právoplatnosti rozhodnutia obce. Súhlas na výrub dreviny môže obec vydať po splnení 3 podmienok:

1/ Dreviny musia byť **posúdené z hľadiska**:

- ekologických funkcií dreviny
- estetických funkcií dreviny

- z hľadiska vplyvov na zdravie človeka.

2/ Súhlas na výrub drevín možno vydať **len v odôvodnených prípadoch**. Odôvodneným prípadom na vydanie súhlasu na výrub dreviny je najmä preukázanie:

- zlého zdravotného stavu dreviny, z hľadiska ktorého má drevina malú pravdepodobnosť prežitia,
- nevhodných hygienických podmienok v bytových a nebytových priestoroch, alebo
-

narušenia stability stavby koreňovým systémom dreviny

3/**So súhlasom vlastníka (správcu, nájomcu**) **pozemku**, **na ktorom drevina rastie**, ak žiadateľom nie je vlastník pozemku.

V prípade ak orgán ochrany prírody v správnom konaní rozhoduje o vydaní súhlasu na výrub dreviny je povinný vyznačiť dreviny určené na výrub. Stromy určené na výrub, ktoré rastú mimo zastavaného územia obce, sa na kmeni vo výške 1,3 m nad zemou vyznačujú zreteľným odtlačkom ciachy vyhotovenej podľa prílohy č. 15 vyhlášky MŽP č.24/2003 Z.z.. V ostatných prípadoch sa vyznačia jednotlivo nezmazateľným farebným znakom kruhového tvaru s priemerom 5 cm na kmeni vo výške 1,3 m nad zemou a na koreňovom nábehu. Krovité porasty určené na výrub sa vyznačujú plošne a nezameniteľne vhodným spôsobom. Povinnosť označiť dreviny, ktoré sú určené na výrub, sa vzťahuje ešte pred vydaním súhlasu na ich výrub.

Pri vydávaní súhlasu na výrub dreviny je obec povinná prihliadať aj na druh a zdravotný stav dreviny, funkciu a význam dreviny pre životné prostredie a na to, aby sa výrub uskutočnil v období vegetačného pokoja. Pre rozhodnutie, ktoré sa vydáva formou súhlasu je

charakteristická alternatívnosť jeho obsahu tzn., že súhlas na výrub drevín môže, ale tiež nemusí byť vydaný, tzn. že žiadateľ o výrub drevín nemá na vydanie súhlasu právny nárok.

Ten kto vyrúbe dreviny bez súhlasu orgánu ochrany prírody dopustí sa priestupku s pokutou do 9.958,17 € alebo správneho deliktu s pokutou do 33.193,92 €. Protiprávneho konania sa však dopustí nielen ten, kto výrub priamo uskutočňuje, ale aj ten subjekt, ktorý si takýto výrub objednal alebo dal pokyn na výrub drevín.

V súhlase na výrub dreviny je obec povinná uložiť žiadateľovi o výrub:

- aby uskutočnil náhradnú výsadbu drevín na vopred určenom mieste a to na náklady žiadateľa a

- ak nemožno uložiť náhradnú výsadbu, uloží **finančnú náhradu do výšky spoločenskej hodnoty dreviny.**

V § 47 ods. 4 sú taxatívne uvedené prípady, kedy sa **súhlas na výrub drevín nevyžaduje**:

I. Súhlas nie je potrebný napr. na drevinu s obvodom kmeňa do 40 cm meraným vo výške 130 cm nad zemou a na krovité porasty s výmerou do 10 m^2. V súkromných záhradách a záhradkárskych osadách nie je potrebný súhlas na výrub stromov s obvodom kmeňa do 80 cm .

Ak drevina rastie na území s **druhým** / chránené krajinné oblasti/ a **tretím stupňom ochrany** /národné parky/, prípadne na cintorínoch alebo je súčasťou verejnej zelene,
súhlas na výrub sa vyžaduje na všetky dreviny a to bez ohľadu na obvod kmeňa.

II. Súhlas na výrub sa nevyžaduje **pri obnove produkčných ovocných drevín,** ak sa výsadba nových ovocných drevín uskutoční do 6 mesiacov odo dňa výrubu. Obnovou produkčných

ovocných drevín sa rozumie výmena (výrub) produkčných ovocných drevín s jednoznačnou funkciou produkcie ovocia na účely výsadby nových ovocných drevín, pričom nemusí ísť o výsadbu drevín tých istých ovocných rodov a druhov. V takýchto prípadoch sa síce nevyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody na výrub drevín ale ten, kto takýto výrub uskutočnil, je **povinný túto skutočnosť písomne oznámiť do 5 dní od uskutočnenia výrubu príslušnému orgánu ochrany prírody**
. Neoznámenie výrubu v stanovenej lehote je priestupkom podľa § 92 ods. 1 písm. h) s pokutou do výšky 3.319,39 €, alebo správnym deliktom podľa § 90 ods. 1 písm.f) s pokutou do 9.958,17 €.

III. Súhlas na výrub nie je potrebný **pri bezprostrednom ohrození zdravia alebo života človeka, alebo značnej škody na majetku** . Pod bezprostredným ohrozením zdravia alebo života človeka alebo značnej škody na majetku sa rozumie taký stav bezprostredného ohrozenia, ktorý je vyvolaný najmä nepredvídateľnou alebo neodvrátiteľnou udalosťou, nezávislou od ľudskej vôle, s ktorou sa spájajú následky týkajúce sa ohrozenia zdravia alebo života človeka alebo vzniku značnej škody na majetku. Ide napr. o úder blesku, povodeň, zemetrasenie, smršť, zosuv pôdy a eróziu, ako aj o suché a odumreté stromy nachádzajúce sa na miestach, kde môžu ohroziť zdravie alebo život človeka, alebo spôsobiť značnú škodu na majetku.

Ten, kto takýto výrub uskutočnil, je **povinný túto skutočnosť písomne oznámiť do 5 dní od uskutočnenia výrubu príslušnému orgánu ochrany prírody**
, ako aj preukázať splnenie podmienok na výrub. Neoznámenie výrubu v stanovenej lehote je priestupkom s pokutou do výšky 3.319,39 €, alebo správnym deliktom s pokutou do 9.958,17 €.

IV. Súhlas orgánu ochrany prírody na výrub drevín nie je potrebný, ak **oprávnenie alebo povinnosť výrubu vyplýva z osobitných predpisov**
(napr. cestný zákon, vodný zákon, zákon o dráhach, zákon o energetike). Niektoré právne predpisy ukladajú povinnosti vlastníkom alebo správcom pozemkov odstraňovať stromy a kry prípadne iné prekážky, ktoré by mohli ohroziť bezpečné a plynulé prevádzkovanie dráhy, dopravy, prevádzky telekomunikačných zariadení a vedenia telekomunikačných sietí, rozvodných zariadení apod. V takýchto prípadoch sa síce nevyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody na výrub drevín ale ten, kto takýto výrub plánuje uskutočniť, je **povinný túto skutočnosť písomne oznámiť najneskôr do 15 dní pred realizovaným výrubom príslušnému orgánu ochrany prírody.**
Účelom tejto oznamovacej povinnosti je, aby orgán ochrany prírody mohol v záujme minimalizovania škôd na životnom prostredí určiť podrobnejšie podmienky uskutočnenia výrubu alebo výrub pozastaviť, obmedziť alebo zakázať. Takéto podmienky realizovania výrubu, prípadne obmedzenia stanovené orgánom ochrany prírody sú pre subjekt záväzné. Činnosť, ktorú by realizoval subjekt v rozpore s určenými podmienkami orgánu ochrany prírody, alebo by

výrub drevín uskutočnil napriek obmedzeniam alebo zákazu orgánu ochrany prírody, je protiprávnym konaním na úseku ochrany prírody a krajiny. V takomto prípade ide o priestupok s možnosťou uloženia sankcie do výšky 9.958,17 € alebo o správny delikt s možnosťou uloženia sankcie do výšky 33.193,92 €. Taktiež neoznámenie výrubu drevín v lehote 15 dní pred plánovaným výrubom je priestupkom s pokutou do výšky 3.319,39 € alebo správnym deliktom s pokutou do 9.958,17 €.

Súhlas na výrub sa nevyžaduje aj v prípadoch, ak výrub vykonáva alebo obstaráva organizácia ochrany prírody /Štátna ochrana prírody/, za účelom zabezpečenia starostlivosti o osobitne chránenú časť prírody a krajiny.

VI. Súhlas na výrub drevín sa nevyžaduje v územiach so **štvrtým a piatym stupňom ochrany, kde je výrub z a k á z a n ý** /viď. § 15 ods.1 písm.e) a § 16 ods. 1 písm. a) zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny/. Ide o osobitne chránené územia napr. chránený areál, prírodná rezervácia, prírodná pamiatka, chránený krajinný prvok. V odôvodnených prípadoch môže krajský úrad životného prostredia vydať výnimku zo zakázaných činností. V prípade ak ide o národnú prírodnú pamiatku alebo národnú prírodnú rezerváciu, orgánom ochrany prírody na vydanie výnimky je Ministerstvo životného prostredia SR.

Podmienky, za akých sa môže vydať súhlas na výrub drevín sú uvedené najmä v § 47 ods. 3. Ustanovenie § 47 ods. 8 ukladá povinnosti pre subjekt, ktorý samotný výrub uskutočňuje.

V § 47 ods. 8 sa kladie dôraz na skutočnosť, že povolením resp. „právoplatným súhlasom“ na výrub podľa § 47 ods. 3 sa musí na požiadanie preukázať **samotný vykonávateľ výrubu**. Výrub je možné realizovať až
po nadobudnutí právoplatnosti súhlasu
a
po predchádzajúcom vyznačení drevín orgánom ochrany prírody
. V praxi často nastáva situácia, že subjekt, ktorý žiada o vydanie súhlasu, resp. ktorému takéto povolenie bolo vydané, výrub drevín realizuje prostredníctvom iného subjektu, ktorý samotný doklad o povolení drevín nemá k dispozícii.

V prípade kontroly orgánom ochrany prírody zameranej na legálnosť výrubu, sa tak vystavuje možnosti, že ak sa takýmto oprávnením na výrub nebude vedieť preukázať, dopustí sa priestupku s pokutou do 9.958,17 €, alebo správneho deliktu s pokutou do 33.193,92 €. Z

uvedeného dôvodu je potrebné aby fyzické alebo právnické osoby, ktoré realizujú výrub drevín si pred ich realizáciu takýto „právoplatný súhlas na výrub drevín“ od objednávateľa práce vyžiadali.